

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอิสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอิสาน-ใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอิสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอิสาน-ใต้
2. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาในระดับภาค และระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอิสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอิสาน-ใต้ ที่มีความแตกต่างกันในด้าน อายุ วุฒิการศึกษา สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด วิชาเอกและวิชาโท ตำแหน่งทางวิชาการ คณะวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ประสบการณ์นอกสถานงานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน กิจกรรมประเพณีพื้นบ้านที่เข้าร่วมมากที่สุด ภูมิลำเนาเดิม ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่น ความคิด เห็น เกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม
3. เพื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอิสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอิสาน-ใต้ ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาหลักสูตร โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอิสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอิสาน-ใต้

สมมุติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสภวิทยาลั ยอีสาน-เหนือ และสภวิทยาลั ยอีสาน-ใต้ แตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสภวิทยาลั ยอีสาน-เหนือ และสภวิทยาลั ยอีสาน-ใต้ มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยครูในสภวิทยาลั ยอีสาน-เหนือ และสภวิทยาลั ยอีสาน-ใต้ ที่ทำการสอนในปีการศึกษา 2529 จำนวน 1,134 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากคณะวิชาต่าง ๆ แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรในแต่ละคณะวิชาได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 577 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู แบ่งเป็นประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับชาติ ตามความต้องการที่จะให้ใช้จริง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูมี 6 ลัทธิ คือ สารัตถนิยม นิรันตรนิยม พิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อัศถิภาวนิยม และพุทธปรัชญาการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบสร้างขึ้นแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบความตรง แบบสอบถามมีข้อคำถาม 20 ข้อ ข้อละ 6 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกจะเป็นประสิทธิภาพการศึกษาแต่ละลัทธิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริหารทางการศึกษา และหัวหน้าคณะวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่ง เพื่อขอความ

อนุเคราะห์ในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามส่งคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน
ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการ แจกแจง
ความถี่ ทำคำร้อยละประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้คำร้อยละใช้จุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย ใน
สทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
อุดมศึกษา อาชีวศึกษา โดยแยกเป็นระดับภาคและระดับชาติใน 6 ลัทธิ วิเคราะห์ข้อมูล
โดยแจกแจงความถี่ทำคำร้อยละประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้คำร้อยละใช้จุดทศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ แยกวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อ ๆ
ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับภาคและระดับชาติ
จำแนกตามตัวแปรอิสระ

3.2 เปรียบเทียบปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือและสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับภาคและระดับชาติ
จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้าน

3.3 เปรียบเทียบปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ระหว่างระดับภาค ละ
ระดับชาติ

3.4 เปรียบเทียบปรวิญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ระหว่างระดับภาคและระดับ
ชาติ จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ทั้งหมดโดยการทดสอบไคสแควร์

(Chi-Square)

ตอนที่ 4 ทาความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษาในระดับภาคและระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แรงค์ของ สเปียร์แมน Spearman rank order correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ จำนวน 215 คน และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ จำนวน 220 คน สรุปได้ดังนี้

1.1 อายุ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือและสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 40-50 ปี

1.2 วุฒิการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท รองลงมาคือ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศ

1.4 วิชาเอกและวิชาโท อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่สำเร็จวิชาเอกและวิชาโททางการศึกษา

1.5 ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์ รองลงมาคือ ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์

1.6 คณะวิชาที่สอน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่สอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองลงมาคือ สอนในคณะครุศาสตร์

1.7 ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบัน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี

1.8 ประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 10-15 ปี รองลงมา คือ มีประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี และอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี รองลงมา คือ มีประสบการณ์ระหว่าง 10-15 ปี

1.9 ประสบการณ์นอกสถาบัน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์นอกสถาบันมาก่อน รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในระดับมัธยมศึกษา และอาจารย์ในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในระดับมัธยมศึกษา รองลงมา คือ ไม่เคยมีประสบการณ์นอกสถาบันมาก่อน

1.10 งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานด้านบริหารและธุรการ รองลงมา คือ บริการชุมชนและสังคม

1.11 กิจกรรมประเพณีพื้นบ้านที่เข้าร่วมมากที่สุด อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีพื้นบ้านเกี่ยวกับศาสนา รองลงมาในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือคือ เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีพื้นบ้านเกี่ยวกับชีวิต และรองลงมาในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ คือ เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีพื้นบ้านเกี่ยวกับการแสดง

1.12 ภูมิสำเนาเดิม อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตสหวิทยาลัย

1.13 ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่น อาจารย์วิทยาลัยในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่นที่ใช้ในเขตสหวิทยาลัยได้

1.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงหรือส่งเสริมวิชาชีพเฉพาะ รองลงมา คือ วิชาสามัญ

ตอนที่ 2 ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัย
อีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ สรุปข้อมูลได้ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงมาคือ ในระดับภาคอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือเลือกลัทธิ สาร์ตถนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันดรนิยม พุทธปรัชญา และอรรถิภาวนิยม ตามลำดับ แต่อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสานอีสาน-ใต้ เลือกลัทธิ สาร์ตถนิยม นิรันดรนิยม ปฏิรูปนิยม พุทธปรัชญา และอรรถิภาวนิยม รองลงมาตามลำดับ และในระดับชาติอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือเลือกลัทธิ พุทธปรัชญา สาร์ตถนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันดรนิยม และอรรถิภาวนิยม รองลงมาตามลำดับ แต่ในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้เลือกลัทธิ พุทธปรัชญา ปฏิรูปนิยม สาร์ตถนิยม นิรันดรนิยม และอรรถิภาวนิยม รองลงมาตามลำดับ

2.2 ระดับมัธยมศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงมาคือ ระดับภาคอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือเลือกลัทธิ นิรันดรนิยม ปฏิรูปนิยม สาร์ตถนิยม อรรถิภาวนิยม และพุทธปรัชญา รองลงมาตามลำดับ แต่อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้เลือกลัทธิ นิรันดรนิยม ปฏิรูปนิยม สาร์ตถนิยม พุทธปรัชญา และอรรถิภาวนิยม รองลงมาตามลำดับ และในระดับชาติอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือเลือกลัทธิ ปฏิรูปนิยม นิรันดรนิยม อรรถิภาวนิยม สาร์ตถนิยม และพุทธปรัชญา รองลงมาตามลำดับ แต่อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้เลือกลัทธิ ปฏิรูปนิยม พุทธปรัชญา นิรันดรนิยม สาร์ตถนิยม และอรรถิภาวนิยม รองลงมาตามลำดับ

2.3 ระดับอุดมศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับภาคไน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม รองลงมาคือ ลัทธิอรรถิภาวนิยม และนิรันดรนิยม และแตกต่างกันในลำดับต่อมาคือเลือกลัทธิพัฒนาการนิยม พุทธปรัชญา และสาร์ตถนิยม ในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และเลือกลัทธิ

พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม และสารัตถนิยมในมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ สำหรับระดับชาติใน
มหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือโน้มไปทางลัทธิ ปฏิรูปนิยม รองลงมาเลือกลัทธิ อัศติภาวนิยม
พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม นิรันดรนิยม และสารัตถนิยม ตามลำดับ ส่วนมหาวิทยาลัย
อีสาน-ใต้โน้มไปทางลัทธิ พุทธปรัชญา รองลงมาเลือกลัทธิ ปฏิรูปนิยม อัศติภาวนิยม
พัฒนาการนิยม นิรันดรนิยม และสารัตถนิยม ตามลำดับ

2.4 อาชีพศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย
ครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับภาคโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม
แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงมาคือ อาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ เลือกลัทธิ
อัศติภาวนิยม พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม และนิรันดรนิยม รองลงมาตาม
ลำดับ แต่อาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้เลือกลัทธิ พุทธปรัชญา อัศติภาวนิยม
พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม และนิรันดรนิยม รองลงมาตามลำดับ สำหรับ ระดับชาติใน
มหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือโน้มไปทางลัทธิ ปฏิรูปนิยม รองลงมาเลือกลัทธิ พุทธปรัชญา
อัศติภาวนิยม พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม และนิรันดรนิยม ตามลำดับ ส่วนมหาวิทยาลัย
อีสาน-ใต้โน้มไปทางลัทธิ พุทธปรัชญา รองลงมาเลือกลัทธิ ปฏิรูปนิยม อัศติภาวนิยม
พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม และนิรันดรนิยม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

3.1 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ จำแนกตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้
อายุ อาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัย
อีสาน-ใต้ที่มีอายุแตกต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

วุฒิการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ
และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วน
รวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด อาจารย์วิทยาลัยครูใน
 สหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาต่างกัน
 มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .01 และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .01 ในลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับภาค

วิชาเอกและวิชาโท อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-
 เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่จบการศึกษาวิชาเอกและวิชาโทต่างกัน มีปรัชญาการศึกษา
 ตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อ
 พิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในลัทธิ
 นิรันตรนิยม และปฏิรูปนิยมในระดับชาติ นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-
 เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความ
 ต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาแต่ละ
 ลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับ
 ภาค และลัทธิพัฒนาการนิยมในระดับชาติ นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ

คณะวิชาที่สอน อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ
 และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สอนอยู่ในคณะวิชาต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการ
 โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า
 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับชาติ และ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลัทธิพุทธปรัชญาในระดับชาติ นอกนั้นไม่
 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบัน
 อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสบการณ์ต่างกัน
 มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน

ระดับภาคและที่ระดับ .05 ในระดับชาติ และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสพการณ์ในการทำงาน ในสถานศึกษาปัจจุบัน อาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน มี
ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสพการณ์นอกสถาบัน อาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยอีสาน-
เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสพการณ์นอกสถาบันต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความ
ต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละ
ลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอก เหนือจากการสอนและนิเทศการสอน
อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่ปฏิบัติงานอื่นนอก เหนือ
จากการสอนและนิเทศการสอนต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิจกรรมประ เພฒิพื้นบ้านที่ เข้าร่วมมากที่สุด อาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่เข้าร่วมกิจกรรมประ เພฒิพื้นบ้านต่างกันมี
ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในลัทธิ
ปฏิรูปนิยม และอัตถิภาวนิยมในระดับชาติ และที่ระดับ .01 ในลัทธินิรันดรนิยม ในระดับชาติ
นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภูมิลาเนาเดิม อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ
และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีภูมิลาเนาเดิมต่างกันมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับชาติ แต่ในระดับภาคไม่พบว่ามี ความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่น อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัย
อีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีความสามารถในการพูดภาษาถิ่นต่างกัน มีปรัชญา

การศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับชาติ แต่ในระดับภาค ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับภาค และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้านพบว่าโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านต่อไปนี้คือ ระดับภาคในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน ระดับชาติในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน

3.3 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ระหว่างระดับภาคและระดับชาติพบว่าโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้านพบว่า

ด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านหลักสูตร ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านโรงเรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม อัศติภาวนิยม และพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านผู้สอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านผู้เรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม พัฒนาการนิยม อัศติภาวนิยม และพุทธปรัชญา ส่วนลัทธิปฏิรูปนิยมไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านกระบวนการเรียนการสอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม และพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษาในระดับและระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้พบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือระหว่างระดับภาคและระดับชาติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับอาชีวศึกษา ส่วนในระดับ

ประถมศึกษา และอุดมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับอาชีวศึกษา ส่วนในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้

1.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ เมื่อรวมทุกระดับการศึกษา แล้วโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมทั้งระดับภาคและระดับชาติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้คล้ายคลึงกับ ผลการวิจัยที่อ้างถึงในบทที่ 2 กล่าวคือ วัชร ตระกูลงาม ได้วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนใน เขตจังหวัดภาคกลางมีแนวความคิดทางปรัชญาการศึกษาในกลุ่ม เสรีนิยม (ลัทธิพัฒนาการนิยมและปฏิรูปนิยม) อาภัสรี ไชยคุณา วิจัยพบว่า อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ในกลุ่มวิทยาลัยครูในภาคเหนือ มีแนวความคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ลัทธิปฏิรูปนิยมและลัทธิอรรถิถาวนิยมในระดับสูงทั้ง 3 กลุ่ม

การที่อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมนั้นอาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

เนื่องจากสภาพปัจจุบันของประเทศไทย กำลังมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษา และผลของการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา เช่น ปัญหาค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น ทำให้ต้องคั้งร่นเพื่อความอยู่รอดมากขึ้น เห็นแก่ตัวมากขึ้น ปัญหาคนว่างงาน แม้ระดับการศึกษาของคนในชาติจะสูงขึ้น มีผู้จบระดับปริญญาตรีมากขึ้นแต่ไม่สามารถจะมืงานรองรับได้เพียงพอ การย้ายถิ่นของประชากรจากสังคมชนบท

เข้ามาทำงานทำในสังคมเมืองมีมากขึ้น คนไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มในการมั่วสุม ตามสถานเริงรมย์สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นเพราะปัญหาทางสังคมต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้อาจารย์วิทยาลัยครูในวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีความเห็นว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการควรจะโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม ดังที่ ทีโอคอร์ แบรมเมลด์ (Theodore Brameld) กล่าวไว้ว่า ปรัชญาลัทธินี้เน้นการศึกษาเพื่อสังคม เป็นสำคัญ คือผู้เรียนไม่ได้เรียนเพื่อมุ่งพัฒนาตนเองอย่างเดียว แต่ต้องนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้พัฒนาสังคมได้ดีขึ้น เพราะสังคมในปัจจุบันมีปัญหา มาก สังคมจึงต้องการแก้ปัญหา และจะหาทางสร้างค่านิยมและแบบแผนของสังคมขึ้นใหม่¹

สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปนิยมการศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องสร้างเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และนำความรู้ ความเข้าใจนั้นไปใช้แก้ปัญหาชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น² จะเห็นได้ว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มุ่งพัฒนา เอกัตบุคคลให้เป็นการรู้จักการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคมมากขึ้น นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรของการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2524 ยังได้กำหนดไว้ว่า จะมุ่งผลิตผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ในอันที่จะเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนในการพัฒนาชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ³ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อ เสนอแนะขององค์การ

¹Theodore Brameld, Patterns of Educational Philosophy, p. 427-439.

²ลีปนพนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา : รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 10.

³สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร : ส. สมบูรณ์การพิมพ์, 2525), หน้า 1.

ยูเนสโก ที่มีจุดมุ่งหมายที่ตรงกับแนวคิดในลัทธิปฏิรูปนิยมคือ มุ่งใช้การศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จากสาเหตุดังกล่าวจึงน่าเป็นสาเหตุให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ โดยส่วนรวมทุกระดับการศึกษาทั้งระดับภาคและระดับชาติ ไน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด

1.2 ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละระดับการศึกษาแล้วปรากฏดังต่อไปนี้

1.2.1 ระดับการประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ไน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ ซึ่งอาจอธิบายได้ดังนี้

ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาจะมีอายุอยู่ระหว่าง 6-12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังต้องการความรัก ความอบอุ่น อยากรู้อยากเห็น อยากรับประสบการณ์ใหม่ ๆ ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม⁴ เป็นระยะแห่งการเรียนรู้ และเลียนแบบในด้านพฤติกรรม และคำพูดจากบุคคลที่ตนรัก⁵ เด็กจะเป็นผู้เรียนคือ ลงมือปฏิบัติเอง และจะมีความต้องการที่จะได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วย ตนเองอยู่มาก การเรียนรู้นี้จะแตกต่างกันตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม⁶ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมที่ว่า ประสบการณ์ของมนุษย์ เกิดจากการที่มีผัสสะต่อสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์

---

⁴ นงลักษณ์ สีนสีบล, "หลักการประถมศึกษา" เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนประถมศึกษา หน่วยที่ 1-5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528), หน้า 9.

⁵ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 168.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 145.

ตรง คือ ผู้เรียนควรมีบทบาทด้วยตนเองให้มากที่สุด การเรียนควรเป็น เรื่องของการกระทำ (Doing) มากกว่ารู้ (Knowing)⁷ เพียงอย่างเดียว

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งได้ระบุไว้ว่า "การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน มีความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"⁸ และจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้มีหลักการสำคัญคือ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นได้⁹ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีหลักการที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยมที่มุ่งให้โรงเรียนเป็นแบบจำลองของสังคม มีการจัดหลักสูตรที่เน้นประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ¹⁰ และต้องให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย คือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับวัย และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับนั้นไปใช้ในสังคมได้ เพื่อจะได้ปรับตัวเข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

จากสาเหตุดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับประถมศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ

1.2.2 ระดับมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปรัชญาการศึกษาตาม

⁷ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 85.

⁸สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หน้า 7.

⁹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, 2520), หน้า 1.

¹⁰ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 83.

ต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาติ ซึ่งอาจอธิบายได้ดังนี้

ผู้เรียนในระดับมัธยม จะมีอายุอยู่ระหว่าง 13-17 ปี หรือเรียกกันว่า "วัยรุ่น" เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต หรือเป็นระยะอันครายของชีวิต¹¹ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และผลจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งปัญหาที่วัยรุ่นต้องเผชิญอยู่ส่วนใหญ่มักจะเกิดจากสาเหตุที่ร่างกายและจิตใจไม่ได้พัฒนาเท่าเทียมกันนั่นเอง¹² วัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบเปลี่ยนแปลงความสนใจ และมักชอบของแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าความสนใจเกิดขึ้น เนื่องจากประสบการณ์ จะช่วยชักนำ และชี้แนวทางในการพัฒนาความสนใจ¹³ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอยู่มากที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและดึงมาให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสนใจไปในทางที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ที่มุ่งให้โรงเรียน เป็นแบบจำลองของสังคม คือจำลองเฉพาะแบบที่ดึงมาของชีวิตและประสบการณ์ของสังคมเท่านั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับแบบอย่างและประสบการณ์ที่ดีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสังคม เพื่อจะได้ปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข¹⁴

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ที่ได้ระบุไว้ว่า "การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลัง ระดับประถมศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม¹⁵ และจากหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 พอสรุปได้ว่าเป็น

¹¹ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, จิตวิทยาพัฒนาการ, หน้า 171.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 171.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 179.

¹⁴ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 82-83.

¹⁵ สุจินต์ วิศวธีรานนท์. "การมัธยมศึกษา" เอกสารการสอนพหุศึกษาระดับมัธยมศึกษา เล่ม 1 หน่วยที่ 1-5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์การพิมพ์ 2524), หน้า 52-53.

หลักสูตรที่ให้การศึกษาอันเป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน และจัดสอนวิชาชีพให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการภายนอกโรงเรียนอีกด้วย¹⁶ และหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 ที่สืบเนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เน้นให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ ให้มีการฝึกประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญที่จะสามารถนำไปปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเป็นรากฐานสำหรับศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น¹⁷ จะเห็นได้ว่าทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 มีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมที่ว่า มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน และสิ่งที่เรียนนั้นควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์ สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุด โดยให้หลักสูตรเน้นที่ประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ

อีกสาเหตุหนึ่งที่น่าจะเป็นเหตุผลในการเลือกปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมในระดับมัธยมศึกษา ก็คือ สภาพของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสังคมปัจจุบันนี้กำลังมีความสับสนมาก ชุติมา เจียมศิริ ได้กล่าวว่า

จากสภาวะของสังคมในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยความตึงเครียด ความสับสนวุ่นวายในการแสวงหาความอยู่รอด การขาดความสนใจในกันและกัน ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันนี้ ได้เปลี่ยนแปลงความนึกคิดของผู้คนในปัจจุบัน ผลกระทบจึงมีต่อการเปลี่ยนแปลงของค่านิยม วัฒนธรรม และประเพณี ที่เคยทำกันแต่ดั้งเดิมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลที่ควรแก่การเอาใจใส่ และเห็นใจในการปรับตัวนี้คือ

¹⁶ พันทิพา อุทัยสุข, "หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา" เอกสารประสอนพหุศึกษาระดับมัธยมศึกษา, หน้า 132-133.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 135

¹⁸ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 82.

เยาวชนของชาติที่จะต้องพบกับสภาวะดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนับวันจะมีปัญหามากขึ้น ในการปรับตัวให้ เข้าได้กับสังคมในอนาคต¹⁹

ความเปลี่ยนแปลงหลายประการในสังคมไทย สืบเนื่องมาจากความเจริญทางวัตถุและ อารยธรรมต่างประเทศซึ่งเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความสับสนขึ้นทั้งทางวัตถุ และจิตใจในสังคมไทย²⁰ ดังนั้นเด็กวัยรุ่นในประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่จะ เข้าสู่สังคมที่เสื่อมโทรมมากขึ้น ตกเป็นทาสของอบายมุขต่าง ๆ ขาดระเบียบวินัย ไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ สนใจที่จะใช้ชีวิตอิสระ แม้กระทั่งการหันมาสนใจเพศเดียวกันก็เริ่มมีมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องรีบแก้ไขสิ่งเหล่านี้ โดยการให้โรงเรียนจำลอง เฉพาะแบบที่ดึงงามของชีวิตและประสบการณ์ในสังคมมาปลูกฝังให้กับผู้เรียน เพื่อที่ผู้เรียนจะได้พบกับสิ่งที่ถูกต้อง และ เหมาะสมกับวัยของตนเอง ก่อนที่จะถูกสังคมที่เสื่อมโทรมดึงตัวไป และเพื่อที่จะได้ออกไปปรับปรุงสังคมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ จอห์น ดุย ที่เป็นผู้นำของปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมที่ว่า การศึกษาเป็นวิธีการหลักในการปฏิรูปหรือปรับปรุงสังคม แต่ก่อนอื่นโรงเรียนจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เสียก่อน แล้วจึงจะมีโอกาสสร้างนักเรียนในลักษณะใหม่ (New Individual) ที่มีสติปัญญา มีความพร้อม มีความรู้จัก และ เข้าใจสังคมอย่างดีพอ เพื่อที่จะออกไปปรับปรุงและพัฒนาสังคม²¹

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในระดับมัธยมศึกษา โน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยมทั้งระดับภาคและระดับชาตินั้นน่าจะเป็น เพราะอาจารย์วิทยาลัยครูมองเห็นว่า

¹⁹ ชูติมา เจียมศิริ, "สอนเด็กอย่างไรให้เข้ากับสภาพของสังคมปัจจุบันได้" สารพัฒนาหลักสูตร (มกราคม 2526), หน้า 59.

²⁰ สิทธีชัย ธาดานิติ, การศึกษากับสังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, 2524), หน้า 129.

²¹ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 87.

วุฒิภาวะของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 และสภาพปัจจุบันของสังคมไทย สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่พัฒนาการนิยามดังกล่าวนั่นเอง

1.2.3 ระดับอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในระดับอุดมศึกษา ไน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมทั้งในระดับภาคและระดับชาติ ซึ่งอาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่ร่างกายมีความเจริญเติบโตเต็มที่ มีความพร้อมทั้งในด้านพฤติกรรมและนิติกรรม ความประพฤติกและการปฏิบัติจะแสดงออกอย่างเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น²² มีอุดมคติความหวังและความตั้งใจสูง มักสนใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และอยากมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนในระดับนี้มักจะสนใจสิ่งใหม่ ๆ ใฝ่ใจในการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสิ่งอื่น ๆ²³ การเรียนในระดับนี้จึงจำเป็นต้องสอนให้ค้นคิดวิเคราะห์ อยากรู้ อยากรู้อเห็น และสร้างสรรค์ พร้อมกันไป ผู้ที่จบเป็นบัณฑิตจึงควรจะเป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักพัฒนาควบคู่กันไปเสมอ²⁴ ดังนั้นการศึกษาในระดับนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ของสังคม²⁵ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมหรือไปเปลี่ยนแปลงสังคมก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งให้การศึกษากเป็น เครื่องมือในการพัฒนาสังคมใหม่²⁶ ให้ผู้เรียนมองการศึกษาเป็นสัจจแห่งตนและสังคม

²² นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, จิตวิทยาพัฒนาการ, หน้า 231.

²³ ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์, พูดเรื่องอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร, เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 113.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

²⁵ ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์, หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 39.

²⁶ ภิญโญ สาธร, หลักการการศึกษา, หน้า 118.

คือ เข้าใจและ เห็นความสำคัญของตนเองและสังคม (Social Self Realization)²⁷ เพราะผู้เรียนในระดับนี้เมื่อจบการศึกษาไปแล้วจะเป็นผู้เข้าไปมีส่วนในการรับผิดชอบสังคมจริง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวที่ดีพอ เพื่อที่จะเข้าไปพัฒนาหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้

สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้วางจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียน รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้แก้ปัญหาชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น²⁸ กล่าวคือมุ่งให้ผู้เรียนมีความพร้อม รู้จักตนเองและสังคม ฝึกการแก้ปัญหาตั้งแต่อยู่ในสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมมากกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งให้การศึกษาร่วมแก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ และเน้นให้เห็น ความสำคัญทางสังคมควบคู่ไปกับตนเอง²⁹ โรงเรียนจะต้องมีบทบาทอย่างจริงจังต่อสังคม มีส่วนในการรับรู้ปัญหาของสังคม ร่วมแก้ปัญหาของสังคม และส่งเสริมสนับสนุนรวมทั้งสร้างสังคมใหม่ที่เหมาะสม ถูกต้องเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตย³⁰

นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. 2524 ยังได้กำหนดไว้ว่า จะมุ่งผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ในอันที่จะ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนในการพัฒนาชีวิตและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ³¹ ซึ่งสอดคล้องกับ

²⁷ คมกริบ เคนบุปผา และกวี สุทนต์, หลักปรัชญาเบื้องต้นและปรัชญาการศึกษา, หน้า 42.

²⁸ สิบปนนท์ เกตทัต, การปฏิรูปการศึกษา : รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, หน้า 10.

²⁹ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 89.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

³¹ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2524, หน้า 1.

ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปสังคมที่ถือว่า ครูจะต้อง เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้ เรื่องของสังคม และปัญหาของสังคมอย่างกว้างขวาง และเอาจริงเอาจังในขณะเดียวกันก็ต้องสนใจในวิชาการควบคู่กันไปด้วย³²

สภาพปัจจุบันของสังคมไทยก็น่าจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในระดับอุดมศึกษาโน้มไปทางปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม เพราะสังคมในปัจจุบันกำลังมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากจนไม่อาจ คาดการณ์แน่นอนลงไปได้ว่า ใน 10 ปีหรือ 20 ปีข้างหน้าจะมีอะไรแตกต่างจากปัจจุบันมากนักน้อย เพียงใด ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ การนำคอมพิวเตอร์ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ และมีแนวโน้มมากขึ้นทุกขณะ ดังนั้นการเตรียม ผู้เรียนให้ออกไปเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมเหล่านี้จำเป็นต้องจัดหลักสูตร ที่ฝึกการแก้ปัญหา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนไปแก้ปัญหาในสังคม โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ที่จะต้องออกไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคมในไม่ช้า ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา การศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตามแนวของการปฏิรูปนิยม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น³³ให้เห็นประโยชน์ของสังคมมากกว่าส่วนตัว ปลุกฝัง ให้ตระหนักถึงคุณค่าของสังคม ให้รู้ถึงวิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายของสังคมในอนาคต ตามแนวทางของประชาธิปไตย³⁴

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ในระดับอุดมศึกษาโน้มไปทาง ลัทธิปฏิรูปนิยม ทั้งระดับภาคและระดับชาตินั้น อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูมองเห็นว่า วิกฤตภาวะของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของปฏิรูปการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กรมการฝึกหัดครู

³²ไพฑูรย์ สินลาร์ตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 91.

³³ไพฑูรย์ บิลันธนานนท์, ปรัชญาการศึกษาสำหรับครู, หน้า 97.

³⁴ไพฑูรย์ สินลาร์ตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 92.

สภาพปัจจุบันของสังคมไทยสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมดังกล่าวนั่นเอง

1.2.4 ระดับอาชีวศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับภาคและพุทธปรัชญาการศึกษาในระดับชาติ ซึ่งอาจอธิบายได้ดังนี้

ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา เป็นผู้เรียนที่มีทั้งวัยรุ่นจนตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เนื่องจากการจัดการศึกษาที่มีหลายระดับ เพราะการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม โดยมีตั้งแต่ระดับกลางประเภทกึ่งฝีมือ และประเภทฝีมือ จนถึงประเภทวิชาชีพระดับสูง และนอกจากนี้ยังได้เปิดหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น เพื่อฝึกวิชาชีพแก่ผู้สนใจทั่วไปด้วย³⁵ ดังนั้นการเรียนในระดับอาชีวศึกษาจึงเหมือนกับการได้เลือกอาชีพไปแล้วนั่นเอง สาเหตุประการหนึ่งที่ความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูโน้มไปทางปฏิรูปนิยมในระดับภาค อาจเนื่องมาจากความแห้งแล้งและยากจน อันเป็นลักษณะของดินแดนซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศที่เรียกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ³⁶ ประชากรของภาคนี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการเกษตร แต่ความแห้งแล้งเป็นอุปสรรคสำคัญ ประกอบกับประชากรขาดเทคนิคในการบำรุงดิน และเทคนิคทางการเกษตรต่าง ๆ จึงทำให้ประสบกับภาวะขาดทุน เป็นหนี้สิน และผลที่สุดต้องเปลี่ยนสภาพจากเจ้าของที่ดินไป เป็นผู้เช่าที่ดินในที่สุด ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้การศึกษแก่ประชากรของประเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในส่วนของที่เกี่ยวกับอาชีพ เพราะการขาดการศึกษา ขาดการเรียนรู้เทคนิคการผลิตที่ทันสมัยเหล่านี้ เป็นวัฏจักรของ

³⁵ธีรยุทธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, "หลักสูตรของไทย" เอกสารการสอนชุดวิชา วิทยาการการสอน เล่ม 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2526), หน้า 323.

³⁶ไชยทิศ บันเปี่ยมรัชฎ์ และคณะ, ชนบทอีสาน. หน้า 3.

ปัญหาที่เผชิญหน้าอยู่³⁷ และสถาบันการศึกษาที่มีส่วนในการแก้ปัญหามากที่สุดก็น่าจะเป็น สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เพราะเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนใน ระดับต่าง ๆ มีทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งแนวความคิดนี้จะ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาในปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่ถือว่า การศึกษาจะต้อง เป็นไปเพื่อการปรับปรุง พัฒนาและสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีและเหมาะสมกว่า คือการศึกษา จะต้องช่วยแก้ปัญหาของสังคมที่เป็นอยู่ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสังคมโดยตรง³⁸

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาการว่างงาน และการย้ายถิ่นของประชากรเมื่อการทำงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประชากรของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จึงจำเป็นต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อหางานทำในส่วนอื่น ๆ ของประเทศมากขึ้น รวมทั้งการไปหางานทำในต่างประเทศด้วย และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ประชากรที่ย้ายถิ่นเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานคร และที่อื่น ๆ แล้วไม่ยอมกลับไปพัฒนา บ้านเกิดเมืองนอนของตน สวัสดิ์ สุวรรณอักษร ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า "ปัญหาหนักคือ เด็กไทยไม่รักถิ่น ลืมแผ่นดินพสุธาที่อาศัย แม้สอนสิ่งทุกประการนานเท่าใด เด็กยังไม่รักถิ่น ผืนดินตน หลายล้านคนที่มุ่งหน้าศึกษาต่อ ฝ่ายแม่พ่อตราครำกายต่างชววยชววน เพื่อให้ลูกนั้น ยิ่งใหญ่ไม่ยากจน กลับรับผลชั่วร้ายมานำเศร่ำครั้น"³⁹ จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างมากที่ จะต้องแก้ไขปัญหาลำนี้ การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่สร้างสร้างอาชีพ และแก้ปัญหา เรื่องอาชีพในท้องถิ่นได้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น การรู้จักและเข้าใจในสังคมดีพอจะทำให้มองเห็นปัญหาต่าง ๆ และแนวทางแก้ไข เช่น ศึกษาพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วพบว่า สภาพความแห้งแล้งส่วนหนึ่งเกิดจากการ ตัดไม้ทำลายป่าก็ต้องปลูกป่าทดแทน จึงได้มี "โครงการอีสานเขียว" ขึ้น ซึ่งโครงการนี้ จำเป็นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิชาชีพของคนในท้องถิ่นประกอบอย่างมาก

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

³⁸ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 89.

³⁹ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "จุดบอดการศึกษานำเป็นห่วง" สารพัฒนาหลักสูตร อันดับที่ 59 (กุมภาพันธ์ 2530), : 2.

และเมื่อแก้ปัญหาให้อีสาน เขียวได้ ก็จะทำทางไปสู่การแก้ปัญหาอื่น ๆ ด้วย เพราะฉะนั้น วันหนึ่งข้างหน้าก็อาจเป็นไปได้ที่จะมีการชาชนเป็นจำนวนมากหลังไหลไปทำงานทำใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแนวคิดในการศึกษามีปัญหาต่าง ๆ และจัดสอนวิชาชีพ เพื่อ แก้ปัญหาของการศึกษาระดับอาชีวศึกษานี้จะสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดหลักสูตรของปรัชญา การศึกษาปฏิรูปนิยมที่เน้นสังคม เป็นหลัก ผู้เรียนจะต้องรู้จักและ เข้าใจสภาพของสังคมอย่างดี พอ มองเห็นปัญหาต่าง ๆ และแนวทางแก้ไข⁴⁰ คือจะทำให้ผู้เรียน เข้าใจปัญหาและมอง เห็นสาเหตุของปัญหาได้ชัดเจน และศึกษาจากสภาพใกล้ด้วยขยายออกไปถึงสังคมวงนอก⁴¹ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ น่าจะเป็น เหตุผลในการ เลือกปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ในระดับภาคของอาจารย์ วิทยาลัยครู

สำหรับการมองในระดับชาติอาจารย์วิทยาลัยครูมีความต้องการ ปรัชญาการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา น่าจะมีสาเหตุมาจาก สภาพสังคมไทยในปัจจุบันนี้ เพราะประเทศไทยถึงแม้จะไม่เคยตก เป็นอาณานิคมของประเทศ ไตมาก่อนก็ตาม แต่ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน มีแนวโน้มตามต่างชาติมากขึ้น ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "ศีลธรรมเสื่อมปัญหาหนึ่ง ซึ่งยิ่งใหญ่ เพราะคนไทยไม่รู้ซึ่งถึงคุณค่า เพราะใจคนเฝ้าพะวงหลงเงินตรา ไม่หันหาวัตถุ สมองความต้องการ เพราะค้นหาเกิดจากใจไม่สิ้นสุด ยากจะยุติหรือจุดรั้งหรือสังหาร แม้ ศาสนาไม่ขัดคัดสันดาน โลกจะพ่วนคนรุ่นวายไร้คุณธรรม"⁴² ซึ่งจะ เห็นว่าภัยจากต่างชาติ เหล่านี้จะเป็นตัวสนับสนุน หรือชักจูงให้สภาพของสังคมไทย เปลี่ยนไป ความเจริญทางวัตถุ สูงขึ้น แต่ความ เจริญทางจิตใจลดลง สังคมในปัจจุบันจึง เป็นสังคมวัตถุนิยมที่เต็มไปด้วย การกอบโกย และเห็นแก่ตัว ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันลดน้อยลง ซึ่งผู้เรียนในระดับ อาชีวศึกษาจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้อย่างมาก เพราะผู้เรียนระดับนี้ส่วนใหญ่

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 90.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

⁴³ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "สังคมเสื่อมเพราะใจคนเป็นต้นเหตุ," สารพัฒนา

จะเป็นผู้ที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสายสามัญ เช่น สอบเข้ามหาวิทยาลัย จึงหันมาทางสายอาชีพ และผู้เรียนเหล่านี้ "เมื่อรู้ตนเองว่าสอบไม่ได้ก็เกิดความท้อแท้ ผิดหวัง สิ้นหวัง และมองเห็นอนาคตของตนมืดลง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นความหวังในชีวิตได้พังทลายหมดสิ้น ทั้ง ๆ ที่ตนเองเป็นคนเรียนในระดับปานกลางหรือค่อนข้างดี แต่ทำไมถึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้"⁴³ ดังนั้นเมื่อเข้าเรียนในอาชีวศึกษาก็มักจะไม่ค่อยตั้งใจเรียนเท่าที่ควร ปัญหาการมีวามสนใจ การเที่ยวเตร่ การคิดยาเสพติด การทะเลาะวิวาท จึงมีได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจำเป็นต้องจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ การสอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิดและการกระทำในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนระดับนี้ต้องการกำลังใจความเข้าใจ และความเห็นใจต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า มีบุคคลหลายคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระได้ทำประโยชน์ให้กับบ้านเมืองเป็นจำนวนมาก ทั้งที่มีได้จบจากมหาวิทยาลัยเลยแต่เขาเหล่านั้นมีความตั้งใจจริง มีความเพียร ประกอบอาชีพด้วยความขยันขันแข็ง มีความรู้สึกในคุณค่า และความสำคัญของชีวิตตน"⁴⁴ ซึ่งจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาในพุทธปรัชญาการศึกษาที่ว่า "การศึกษานี้เพื่อมนุษย์จะได้มีโอกาสได้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตที่มนุษย์ควรจะได้ โดยการทำให้เสียซึ่งสัญชาติญาณแบบอย่างสัตว์ และมีการประพฤติกกระทำอย่างมนุษย์ที่มีจิตใจสูงโดยสมบูรณ์"⁴⁵

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และอีสาน-ใต้ ในระดับอาชีวศึกษา โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับภาค ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความยากจนของประชากร การขาดความรู้ และเทคนิคทางการเกษตร ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการย้ายถิ่น และการทิ้งถิ่นของประชากร และวิธีแก้ปัญหานี้จะต้องจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

⁴³ นิตา ชูโต "สอบเรียนต่อไม่ได้" เพื่อเยาวชน (กรุงเทพมหานคร : วิคตอรีเพาเวอร์พอยท์, 2529), หน้า 9.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

⁴⁵ พุทธทาสภิกขุ, บรมธรรม ภาคต้น, หน้า 121.

เพื่อแก้ปัญหาของภาคทั้งระบบซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมนั้นเอง ส่วนในระดับชาติที่โน้มไปทางพุทธปรัชญาการศึกษาก็น่าจะมีสาเหตุมาจากอาจารย์วิทยาลัยมองเห็นปัญหาในระดับประเทศคือ สภาพความเสื่อมโทรมในสังคมไทย การเน้นความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ ความรู้สึกมีปมด้อยขาดโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งทางแก้ไขของสิ่งเหล่านี้จะต้องจัดการศึกษาในภาพรวม ระดับประเทศให้โน้มไปหาพุทธปรัชญาการศึกษา

สำหรับความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และอีสาน-ใต้ ในระดับอาชีวศึกษาที่มีความต้องการในระดับภาคและระดับชาติต่างกันน่าจะมีสาเหตุมาจากการมองปัญหาในระดับภาคนั้นเป็นปัญหาเฉพาะหน้า เป็นปัญหาโดยตรงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน และต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้วิธีการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมมาแก้ปัญหา ในขณะที่การมองภาพรวมระดับประเทศ เป็นการมองโดยส่วนรวมทั้งประเทศไทยไม่ได้เจาะจงว่าจะเป็นในตัวเมืองหรือชนบท ซึ่งปัญหาที่เด่นชัดออกมาก็คือ เรื่องของความเสื่อมโทรมทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ กำลังจะถูกกลืนหรือลึ้มเลือนหายไปจากสังคม จำเป็นจะต้องแก้ไข ปัญหาของเยาวชนต่าง ๆ โดยเฉพาะที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา เป็นที่น่าเป็นห่วงจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดของพุทธปรัชญาการศึกษา เพื่อฟื้นฟู และปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป โดยเฉพาะประเทศไทย ประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับคนไทยอยู่แล้ว จึงควรจะนำมาปลูกฝังกับเยาวชนของไทยที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษา ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีอายุ วุฒิการศึกษา สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด วิชาเอกและวิชาโท ตำแหน่งวิชาการ คณะวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ประสบการณ์นอกสถาบัน งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน กิจกรรมประเพณีพื้นบ้านที่เข้าร่วมมากที่สุด ภูมิลำเนาเดิม ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่น ความคิดเห็น เกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.1 อายุ พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาค และระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 5 และ 27) อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยคือไม่เกิน 40 ปี ซึ่งถือว่าเป็นอาจารย์รุ่นใหม่ เป็นคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว สามารถเปลี่ยนแปลงอุดมคติหรือแนวความคิดได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีอายุมาก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความหวัง มีความพยายามที่จะสร้างชีวิตของตนให้มีคุณค่า ต้องการนำความรู้ด้านทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาใช้ปฏิบัติจริง เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น⁴⁶ ส่วนอาจารย์ที่มีอายุมากคือ 40 ปีขึ้นไป ถือว่าอยู่ในช่วงวัยกลางคน เป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ในการทำงานมานาน มักจะคิดว่าตนเองมีประสบการณ์ และความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าอาจารย์ในวัยหนุ่ม ไม่ค่อยชอบการเปลี่ยนแปลง นิยมการยอมรับคนในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ที่มีความคิดรอบคอบสุขุม⁴⁷

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีอายุต่างกัน ย่อมแตกต่างกัน ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.2 วุฒิกการศึกษา พบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีที่วุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาโท และปริญญาโทขึ้นไป โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

⁴⁶ เต็มสิริ บุญยสิงห์, "ฝึกหัดครูนอกสั่ง เวียน" วารสารคุรุปริทัศน์ (ธันวาคม, 2525) : 46-51.

⁴⁷ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ, จิตวิทยาพัฒนาการ, หน้า 244.

ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 6 และ 28) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ได้รับการศึกษามา ในระดับสูง ย่อมมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ ได้ละเอียดลึกซึ้งกว่า อาจารย์ที่ได้รับการศึกษาในระดับต่ำกว่า ดังจะเห็นได้จากแนวทางพัฒนาของกรมการฝึกหัดครู ที่ว่า "กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของวุฒิอาจารย์จึงมีแผนพัฒนาบุคลากรระยะสั้น และระยะยาว จัดอบรมและส่งเสริมการศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มวุฒิ และความสามารถของอาจารย์ให้สูงขึ้น"⁴⁸ เพราะการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ย่อมจะทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ โดยเฉพาะระบบข้าราชการนั้น โดยทั่วไปย่อมจะไม่เปิดโอกาสให้คนเจริญก้าวหน้าพัฒนาเท่าที่ควร บุคคลที่อยู่ในระบบราชการ จะถูกใช้ไม่เต็มที่⁴⁹ และอาจารย์วิทยาลัยครูก็เป็นผู้ที่ทำงานในระบบราชการ จึงอาจถูก ครอบงำด้วยโลกทัศน์แบบราชการ กล่าวคือ ไม่กล้าตัดสินใจ ยึดกฎเกณฑ์ ระเบียบ คำสั่ง ขอบบังคับที่มีอำนาจเหนือกว่ากำหนดมาโดยเข้มงวดกวดขัน⁵⁰ ดังนั้นอาจารย์ที่ได้มี โอกาสไปอบรมหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เมื่อกลับมาทำงานใหม่ก็จะเป็นบุคคลที่ถูกครอบงำ ด้วย และมีความคิดอ่านเป็นของตนเอง เช่นเดียวกับอาจารย์เพิ่งจะเรียนจบ และเข้า รับราชการใหม่ ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาโทขึ้นไปนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูที่มีอายุน้อยดังที่กล่าวมาแล้วคือ มีความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุดเหมือนกัน

⁴⁸ กรมการฝึกหัดครู, แนวทางพัฒนาวิทยาลัยครู (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษา-ธิการ, 2524), หน้า 18-19.

⁴⁹ W.G. Bennis, Changing Organization : Essays on the Development and Evaluation of Human Organization (New York : Mcgraw-Hill, 1966), p. 6.

⁵⁰ อรุณ รักธรรม, พฤติกรรมข้าราชการไทย (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2524), หน้า 60-61.

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันย่อมต่างกัน ดังเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

2.3 สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีสถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุดภายในประเทศและต่างประเทศ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันในลัทธิ ปฏิรูปนิยม (ดูตารางที่ 7 และ 29) ในการวิจัยครั้งนี้อาจารย์วิทยาลัยครูที่ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาในระดับสูงสุดจากสถานศึกษาภายในประเทศมีจำนวนที่แตกต่างจากอาจารย์วิทยาลัยที่จบการศึกษาจากต่างประเทศมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาภายในประเทศมีมาก และสะดวกต่อการเข้าศึกษา มากกว่าสถานศึกษาต่างประเทศ ที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง และปัจจุบันนี้เรามีหน่วยงานหลักที่สำคัญในการผลิตครูคือ กรมการฝึกหัดครู ซึ่งมีวิทยาลัยครูทั้งสิ้น 36 แห่งทั่วประเทศ⁵¹ และนอกเหนือจากวิทยาลัยครูแล้วยังมีคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกจำนวนมาก จึงทำให้สัดส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากภายในประเทศกับผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศแตกต่างกันมาก และเป็นสาเหตุให้สัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันมากตามไปด้วย ผลของการวิจัยจึงออกมาในรูปแบบดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศเป็นผู้ที่พบเห็นสภาพของสังคมไทยอยู่ตลอด อาจจะมี ความเข้าใจสภาพสังคมปัจจุบันได้ดีว่า สังคมไทยกำลังประสบปัญหาอย่างไรบ้าง ความเสื่อมโทรมของสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน แหล่งมั่วสุมอบายมุขต่าง ๆ เป็นต้น ล้วนเป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขทั้งสิ้น จึงควรจัดการศึกษาอบรมเยาวชนของชาติให้ออกไปต่อสู้กับสังคมเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยมที่มุ่งหมายจะให้การศึกษาเป็น เครื่องมือ ในการพัฒนา

⁵¹ สิบปนันท์ เกตทัต, "บทบาทของวิทยาลัยครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 15, 4 (เมษายน-พฤษภาคม 2524), หน้า 23.

สังคม⁵²

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สำเร็จการศึกษา ในระดับสูงสุด จากสถานศึกษาต่างกันย่อมแตกต่างกัน

2.4 วิชาเอก - โท พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สำเร็จวิชาเอก และวิชาโท ทางการศึกษา และทางด้านอื่น ๆ โดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันใน ลัทธินิรันดรนิยมและปฏิรูปนิยม (ดูตารางที่ 8 และ 30) อาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะ จบวิชาเอกและวิชาโททางการศึกษา แต่เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการ เทคนิคอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น จึงจำเป็นต้องผลิตนักศึกษาวิชาชีพเฉพาะออกมาสนองความ ต้องการ วิชาที่เปิดสอน เกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะคือ คณะวิทยาการจัดการ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และวิทยาศาสตร์ ซึ่งจำเป็นอย่างมากจะต้องรับบรรจุอาจารย์ที่จบวิชาชีพ เฉพาะเหล่านี้มาทำการสอน และอาจารย์เหล่านี้ก็จะไม่เคยศึกษาวิชาชีพครูก่อนเลย ซึ่งจะแตกต่างจากอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ที่จบวิชาเอกและวิชาโททางการศึกษา เพราะ โดยทั่วไปแล้วหลักสูตรการฝึกหัดครูจะประกอบไปด้วย วิชาพื้นฐาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิต วิชาพื้นฐานวิชาชีพเฉพาะเพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพครู และวิชาชีพ เฉพาะเพื่อให้มีความรู้ไปใช้ในการสอน⁵³

⁵² ภิญญา สาธร, หลักการศึกษ, หน้า 118.

⁵³ เจริญผล สุวรรณโชติ, หัวใจการฝึกหัดครู, หน้า 51.

ผู้ที่จบทางการศึกษามีเทคนิควิธีตลอดจนรูปแบบในการสอนและถ่ายทอดวิชาความรู้ที่แตกต่างไปจากคนที่ไม่เคยเรียน ไม่เคยฝึกในสถาบันฝึกหัดครูมาก่อนอย่างเด่นชัด⁵⁴ จึงทำให้มีความต้องการปรัชญาการศึกษาที่ต่างกันไป และประการสำคัญคือ อาจารย์วิทยาลัยครูที่สำเร็จวิชาเอกและวิชาโท ทางด้านอื่น ๆ อาจจะมีรูปแบบการสอนที่ต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าและเทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพนั้น ๆ รวมทั้งการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ออกสู่สังคมด้วย จึงทำให้มีความต้องการปรัชญาการศึกษาต่างกันในลัทธินิรันดรนิยม และลัทธิปฏิรูปนิยมได้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สำเร็จวิชาเอกและวิชาโท ต่างกัน ย่อมแตกต่างกัน

2.5 ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าปรัชญาการศึกษาความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันในลัทธิปฏิรูปนิยม ในระดับภาคและลัทธิพัฒนาการนิยมในระดับชาติ (ดูตารางที่ 9 และ 31) อาจารย์วิทยาลัยครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป มักจะเป็นผู้ที่มิอาจมามากเลยวัยหนุ่มสาวไปแล้ว เพราะอาจารย์วิทยาลัยครูที่จะดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ได้นั้นต้องเป็นผู้ที่ได้รับเงินเดือนอยู่ในระดับ 5 และ 6 มีผลงานวิจัยถึงขั้นที่สภาเห็นว่าได้ผลดี หรือผลงาน

---

⁵⁴ ทวีป อภิลิทธิ, "เอกภาพในการบริหารการศึกษา" รวมบทความเกี่ยวกับการอุดมศึกษา, 2526, หน้า 4. (อัครสำเนา)

ทางวิชาการปรากฏเป็นที่ยอมรับของสภา⁵⁵ ดังนั้นอาจารย์ที่เพิ่งได้รับการบรรจุใหม่ ๆ จึงยังไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการมีผลงานการวิจัยมากนัก เนื่องจากยังดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับอาจารย์ที่ต่ำกว่าระดับ 5 และอาจารย์เหล่านี้ก็ยังมีอายุน้อย คืออยู่ในวัยของคนหนุ่มสาว มีไฟแรงมุงที่จะปฏิบัติหน้าที่ของคนให้ดีที่สุด มากกว่าที่จะคำนึงถึงการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ดังนั้นจึงอาจทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาแตกต่างกันไปด้วย สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับ รองศาสตราจารย์ขึ้นไป จะเป็นผู้ที่รู้จักสภาพท้องถิ่นได้ดี เนื่องจากมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า อาจตระหนักถึงสภาพของท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบันที่กำลังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาคนว่างงาน ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญคือ ปัญหาการเคลื่อนย้ายของประชาชน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ที่อาจารย์วิทยาลัยครูที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ รองศาสตราจารย์ขึ้นไป มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางปฏิรูปนิยมในระดับภาค เพราะปรัชญาการศึกษาในลัทธินี้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1930 เป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาคนว่างงาน คนไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์⁵⁶ เช่นเดียวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในขณะนี้ จึงน่าจะนำแนวความคิดของปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ที่มีจุดมุ่งหมายให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมใหม่⁵⁷ มาใช้ ดังนั้นแนวคิดทางปรัชญา

⁵⁵ กรมการฝึกหัดครู, "พ.ร.บ. วิทยาลัยครู 2518 และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง" สามทศวรรษ กรมการฝึกหัดครู, หน้า 27-28.

⁵⁶ กติมา ปรีดีติลล, ปรัชญาการศึกษา เล่ม 1, หน้า 92.

⁵⁷ ภิญโญ สาร, หลักการศึกษา, หน้า 118.

การศึกษาในระดับภาคของอาจารย์วิทยาลัยครูที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไปจึงแตกต่างจากผู้ดำรงตำแหน่งในระดับอาจารย์ และจากการที่อาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ซึ่งมีอายุมาก ประสบการณ์มาก ประกอบกับผ่านการศึกษาค้นคว้าในการทำวิจัยมามาก จึงอาจทำให้มองการศึกษาในระดับชาติว่า ผู้เรียนต้องมีการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพราะสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา พัฒนาการนิยมที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัว เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม จะต้องรู้จักแก้ปัญหาได้⁵⁸ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาในระดับชาติจึงแตกต่างจากอาจารย์วิทยาลัยครูที่ดำรงตำแหน่งในระดับอาจารย์

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่างกันย่อมต่างกัน

2.6 คณะวิชาที่สอน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สอนในคณะครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และวิทยาการจัดการ โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับชาติ ส่วนในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า มีความแตกต่างกันในลัทธิปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญาการศึกษา (ดูตารางที่ 10 และ 32) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่ประสบปัญหาต่าง ๆ คล้ายคลึงกันเกือบทุกจังหวัด ดังนั้นอาจารย์วิทยาลัยครูในแต่ละคณะวิชาของวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ย่อมจะได้พบกับสภาพเหล่านี้คล้ายคลึงกันด้วย จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้มีความต้องการทางปรัชญาการศึกษาในระดับภาคไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับการมองภาพรวมในระดับชาตินั้นอาจจะ

⁵⁸ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 83.

แตกต่างกัน เพราะอาจารย์วิทยาลัยครูในแต่ละคณะวิชาได้รับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานตลอดจนความเชี่ยวชาญในคณะวิชานั้น ๆ แตกต่างกันได้ คือ ได้รับการศึกษามาตรงกับคณะวิชาใด ก็มักจะได้รับบรรจุในคณะวิชานั้น ๆ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะคณะวิชานั้น ๆ จึงเป็นไปได้ที่อาจจะมองการศึกษาและมีความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับชาติ ซึ่งเป็นภาพรวมแตกต่างกัน ดังที่ อากัสสรี ไชยคุณา ได้วิจัยพบว่า อาจารย์ที่สอนในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีแนวความคิดทางด้านปรัชญาการศึกษาต่างกัน กล่าวคือ อาจารย์ที่สอนในสาขาครุศาสตร์ มีแนวโน้มไปทางพัฒนาการนิยม และอัตถิภาวนิยม สูงกว่าอาจารย์ที่สอนในสาขามนุษยศาสตร์ และมีแนวโน้มไปทางสาขาสารัตถนิยมต่ำกว่าอาจารย์ที่สอนในสาขาวิทยาศาสตร์⁵⁹ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า อาจารย์ที่สอนในคณะวิชาอื่น ๆ อันได้แก่ คณะวิชาวิทยาการจัดการ อุตสาหกรรมศิลป์ จะมีความต้องการทางปรัชญาโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม สูงสุด และโน้มไปทางพุทธปรัชญาการศึกษาต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์ที่ทำการสอนในคณะวิชานี้สนใจในเรื่องของวิชาชีพเฉพาะมากกว่า จึงมุ่งการแก้ปัญหาตามแนวทางลัทธิปฏิรูปนิยมที่จะจัดสร้างระเบียบสังคมขึ้นมาใหม่ ให้การศึกษาแก้ปัญหาสังคม โดยอาจจะไม่ได้สนใจปรัชญาที่มาจากศาสนา เหมือนกับอาจารย์ที่ทำการสอนในคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จึงทำให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาต่างกัน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และอีสาน-ใต้ ในคณะวิชาที่ต่างกัน มีความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับภาคไม่แตกต่างกัน และในระดับชาติแตกต่างกัน ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.7 ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบัน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือและสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบันต่างกัน โดยส่วนรวมมี

---

⁵⁹ อากัสสรี ไชยคุณา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างอาจารย์นักเรียน และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า 128-130.

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับภาคและแตกต่างกันที่ระดับ .05 ในระดับชาติ และ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 11 และ 33) อาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบันอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ซึ่งในจำนวนนี้อาจเป็นผู้ที่สอนในสถานศึกษาในระดับอื่น ๆ หรือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แต่เป็นช่วงระยะเวลาที่สั้น จึงมีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้น้อย ซึ่งจะแตกต่างจากอาจารย์อีกส่วนหนึ่งที่มีประสบการณ์ที่ยาวนานกว่า และมักจะมีอายุมากกว่า จะนำประสบการณ์หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่เคยได้รับมาก่อนมาเป็นเหตุผลสำคัญ ประกอบการพิจารณาแนวคิดต่าง ๆ จึงเป็นไปได้ที่แนวคิดของอาจารย์จะแตกต่างกัน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาก่อนสถานศึกษาปัจจุบันแตกต่างกันย่อมแตกต่างกันดัง เหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.8 ประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันในระยะ เวลาที่ต่างกัน โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 12 และ 34) อาจารย์วิทยาลัยครูที่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันจำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 10-15 ปี ซึ่งอาจารย์เหล่านี้ทำการสอนมานานพอสมควร จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี เพราะมีระยะเวลาแห่งการปรับตัวและศึกษาปัญหาต่าง ๆ ได้มากกว่า อาจารย์ที่เพิ่งได้รับการบรรจุเข้าทำการสอนใหม่ หรืออาจารย์ที่เพิ่งจะย้ายมาจากวิทยาลัยครูอื่น ๆ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ย้ายมาจากวิทยาลัยครูในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ย่อมจะพบกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันยิ่งขึ้น เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างจากภาคอื่น ๆ ดังที่ เคยกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงอาจทำให้แนวคิดทางปรัชญาแตกต่างกันด้วย จากการวิจัยของ วิชิต ดาราบถ พบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยจะทำงานนิเทศและการสอนมาก แต่อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากจะทำงานเขียนทางวิชาการ และให้บริการทาง

วิชาการแก่สังคม⁶⁰ และจากการวิจัยของ อาภัสสรีย์ ไชยคุนา มีผลสอดคล้องกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมานานมักจะได้รับการศึกษาในระบบเก่าที่มีแนวโน้มไปทางอนุรักษนิยม ทำให้บุคคลมีแนวความคิดโน้มไปทางอนุรักษนิยมด้วย⁶¹

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในสภาพศึกษาปัจจุบันต่างกันย่อมต่างกันดัง เหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.9 ประสบการณ์นอกสถาบัน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีประสบการณ์นอกสถาบันต่างกัน โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 13 และ 35) อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือ ไม่มีประสบการณ์มาก่อน อาจารย์ที่มีประสบการณ์มาก่อนจะทำให้เข้าใจในระดับการศึกษานั้น ๆ ได้ดีกว่าอาจารย์ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน จากการสัมภาษณ์ที่จัดขึ้นโดยสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยกล่าวว่า "อาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่คัดครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการสอนโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การสอนนักศึกษา

---

⁶⁰ วิจิต คาราบถ, "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันตก," วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 90.

⁶¹ อาภัสสรีย์ ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่าง อาจารย์วิทยาลัย นักศึกษา และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกหัดครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า จ.

จึงไม่สามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนนักศึกษาครูได้ มักจะสอนตามตำราหรือเน้นภาคทฤษฎีเป็นหลัก⁶² และที่สำคัญคือหลักสูตรของการฝึกหัดครูไม่สอดคล้องกับหลักสูตรในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ต้องการครูคนเดียว แต่มีความสามารถสอนได้หลายชั้นหลายวิชา แต่หลักสูตรของการฝึกหัดครูผลิตครูเน้นเฉพาะวิชาเอกและวิชาโท และกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ทำให้ผู้จบการศึกษาฝึกหัดครูไม่สามารถสอนได้ดีเท่าที่ควร⁶³ และขณะนี้ก็มีครูในระดับประถมศึกษาและมัศึกษามากกว่าร้อยละ 80 ที่เป็นผลผลิตของวิทยาลัยครู⁶⁴ ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงมีแนวทางการพัฒนาการฝึกหัดครูในอนาคต โดยจัดให้อาจารย์วิทยาลัยครูหมุนเวียนไปสอนในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อหาประสบการณ์ และนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู⁶⁵ และการที่อาจารย์มีประสบการณ์ต่างกันนั่นเอง ทำให้แนวคิดทางปรัชญาต่างกันไปด้วย

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ที่มีประสบการณ์นอกสถาบันต่างกันย่อมแตกต่างกัน ดังสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

---

⁶² พจน์ สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของกรมการฝึกหัดครู" เอกสารประกอบการบรรยายโครงการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการฝึกหัดครู 16 (เมษายน 2529), หน้า 22-23.

⁶³ ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, ทบวงมหาวิทยาลัย, แนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529), หน้า 124.

⁶⁴ กรมการฝึกหัดครู และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการวิจัยเรื่องการติดตามผลการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : เอราวิวัฒนาการพิมพ์, 2529), หน้า 1-2.

⁶⁵ ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, ทบวงมหาวิทยาลัย, แนวทางการปฏิรูปการฝึกหัดครู, หน้า 125.

2.10 งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ที่มีงานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอนต่างกันโดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 14 และ 36) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนและนิเทศการสอนส่วนมาก มักจะมีเวลาสำหรับปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ น้อย และในทางตรงกันข้ามอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนและนิเทศการสอนน้อย ก็มักจะมีเวลาสำหรับปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ มาก ซึ่งงานที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่คือ งานบริหารและงานธุรการ รองลงมาได้แก่ งานบริการชุมชนและสังคม และขณะนี้กรมการฝึกหัดครูได้พยายามกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนอาจารย์วิทยาลัยครูให้มีการพัฒนาคุณภาพยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้มีการทำการวิจัย ผลิตผลงานทางวิชาการ การบริการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ⁶⁶ โดยเฉพาะอาจารย์ที่สังกัดคณะวิทยาศาสตร์จะมีชั่วโมงสอนน้อย จึงได้รับบทบาทของคณะวิชาไปทำงานแต่งตำรา เขียนบทความการบริการทางวิชาการแก่สังคมมากกว่าคณะวิชาอื่น ๆ⁶⁷ ซึ่งจากการที่อาจารย์มีงานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอนต่างกันนี้เอง อาจทำให้แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาต่างกันไปด้วย เพราะอาจารย์ที่ผลิตผลงานทางวิชาการหรือทำการวิจัยมากก็จะมีโอกาสค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง ทำให้มีแนวคิด ทศนคติ และความต้องการปรัชญาการศึกษาแตกต่างจากอาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้านบริหารและธุรการ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ที่มีงานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอนต่างกันย่อมต่างกันดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

⁶⁶ พจน์ สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึกหัดครู" เอกสารประกอบการบรรยายโครงการสัมมนาเรื่องทิศทางการฝึกหัดครู, หน้า 24.

⁶⁷ วิจิต คารามณ, "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ", หน้า 90.

2.11 กิจกรรมประเพณีที่บ้านที่เข้าร่วมมากที่สุด พบว่า ปรัชญาการศึกษาด้านความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือและสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ที่เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีที่บ้านต่างกัน โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ (ดูตารางที่ 15 และ 37) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า กิจกรรมประเพณีที่อาจารย์วิทยาลัยครูเข้าร่วมมากที่สุดคือกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับศาสนา ซึ่งอาจเป็นเพราะชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความผูกพันกับศาสนา มาช้านาน จึงทำให้มีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างมาก เป็นสาเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครู มีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีประเภทนี้มากกว่ากิจกรรมประเพณีอื่น ๆ และอาจารย์กลุ่มนี้ ก็มีความต้องการปรัชญาการศึกษาในระดับชาติโน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาสูงสุด ในขณะที่ อาจารย์วิทยาลัยครูที่เข้าร่วมมากที่สุด ในกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับชีวิต กิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับสังคม และกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับอาชีพ มีความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์วิทยาลัยครูที่เข้าร่วมมากที่สุด ในกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับศาสนา มีความใกล้ชิดกับศาสนาพุทธมากกว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในกลุ่มอื่น ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาพุทธมากกว่า และอาจมองเห็นว่าสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่กำลังรุดหน้า ผลผลิตทางเทคโนโลยีเข้ามา มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทย และกำลังจะกลายเป็นสังคมวัตถุนิยมอย่างในสังคมเมืองทั่วไป ทำให้ค่านิยมทางจิตใจหรือคุณธรรมที่ฝังลึกอยู่ในสังคมไทยมาแต่บรรพกาลอ่อนตัวลงไปอย่างน่าเป็นห่วง⁶⁸ ดังนั้นจำเป็นต้องจัดการศึกษาเพื่อฝึกรอบมให้คนในชาติสำนึกในความ เป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและตนเอง มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข ซึ่งพระราชวรมุณีได้อธิบายถึงการฝึกรอบมตามหลักการศึกษากของพุทธปรัชญาไว้ 3 ประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกรอบมในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพะ

⁶⁸ แสง อุดมศรี, "อุปสรรคของผู้ใฝ่ศึกษา", พุทธจักร 41, 1 (มกราคม 2520) :

2. การฝึกอบรมทางจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพ และ สมรรถภาพของจิต

3. การฝึกฝนอบรมทางปัญญาให้เกิดความรู้ เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันโลกและชีวิต จนสามารถทำจิตใจให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากความยึดติด ถือมั่น ในสิ่งต่าง ๆ ดับกิเลสดับทุกข์ได้ เป็นอยู่ด้วยจิตใจอิสระ มองใสเบิกบาน⁶³

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจเป็นสาเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครูที่เข้าร่วม มากที่สุดในกิจกรรมประเพณีเกี่ยวกับศาสนามีความต้องการปรัชญาที่แตกต่างจากอาจารย์วิทยาลัย ครูที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเพณีอื่น ๆ

2.12 ภูมิลำเนาเดิม พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน -ใต้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตบริการของ สหวิทยาลัยและนอกเขตของสหวิทยาลัย โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ในระดับชาติ ส่วนในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 16 และ 38) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขต บริการของสหวิทยาลัยถึงแม้จะมีจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตบริการของ สหวิทยาลัยก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดแล้วพบว่า อาจารย์ ส่วนใหญ่ทำการสอนในสถานศึกษาปัจจุบันมาแล้ว 10-15 ปี (ดูตารางที่ 12) ซึ่งเป็นระยะเวลา มากพอสำหรับการเรียนรู้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในระดับภาคของอาจารย์วิทยาลัยครูจึงไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับการ มองภาพรวมในระดับชาตินั้นอาจเป็นไปได้ที่อาจารย์วิทยาลัยครูที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขต บริการของสหวิทยาลัย โดยเฉพาะที่มาจากภาคอื่น ๆ จะมีแนวคิดที่แตกต่างกับอาจารย์ วิทยาลัยครูที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตบริการของสหวิทยาลัย เพราะเป็นผลมาจากประสบการณ์ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของ อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคนั้น ๆ

⁶⁹ พระราชวรเมธี, ปรัชญาการศึกษาไทย, หน้า 166-168.

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน ย่อมแตกต่างกันในระดับชาติ แต่ไม่แตกต่างกันในระดับภาค ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.13 ความสามารถในการใช้ภาษาถิ่น พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือและสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ที่สามารถพูดภาษาถิ่นในเขตบริการของสหวิทยาลัยได้และพูดไม่ได้ โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับชาติ ส่วนในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิก็ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 17 และ 39) ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนของอาจารย์ที่พูดภาษาถิ่นได้นั้นมี 287 คน และจากแบบสอบถามพบว่า อาจารย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตบริการของสหวิทยาลัยจำนวน 199 คน (ดูตารางที่ 16) สามารถพูดภาษาถิ่นได้ทั้งหมด และเป็นอาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมนอกเขตบริการของสหวิทยาลัยอีก 88 คน ที่พูดได้ ซึ่งในจำนวนนี้อาจเป็นอาจารย์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยกัน และเป็นอาจารย์ที่มาจากภาคอื่น ๆ อีกบ้าง และประกอบกับอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่ทำการสอนในสถานศึกษาปัจจุบันมาแล้ว 10-15 ปี (ดูตารางที่ 12) ซึ่งเป็นระยะเวลาเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในระดับภาคของอาจารย์วิทยาลัยครู จึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในเรื่องภูมิลำเนาเดิมดังที่กล่าวมาแล้ว และสำหรับการมองภาพรวมในระดับชาตินั้น มีแนวคิดที่แตกต่างกัน ก็น่าจะมีสาเหตุ เช่นเดียวกับเรื่องภูมิลำเนาเดิม

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้มีความสามารถในการใช้ภาษาถิ่นต่างกัน ย่อมแตกต่างกันในระดับชาติและไม่แตกต่างกันในระดับภาค ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมต่างกัน โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับภาคและระดับที่ .01 ในระดับชาติ และเมื่อแยกพิจารณาแต่

ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางที่ 18 และ 40) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอัตราการว่างงานของผู้ที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยครุมีแนวโน้มที่สูงขึ้นทุกขณะ จากการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2525 พบว่า อัตราการว่างงานของผู้จบจากสาขาการฝึกหัดครู และศึกษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีอัตราการว่างงานถึงร้อยละ 10.5 และคาดคะเนว่าในปี พ.ศ. 2534 ผู้จบการศึกษาจากวิทยาลัยครูระดับอนุปริญญาจะว่างงานร้อยละ 12.3 ส่วนระดับปริญญาตรีร้อยละ 13.9⁷⁰ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่น่าวิตกอย่างยิ่ง ดังนั้นแนวโน้มในเรื่องของวิชาที่ควรปรับปรุงและส่งเสริมของอาจารย์วิทยาลัยครูจึงมุ่งไปที่วิชาชีพเฉพาะเป็นส่วนใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน วิทยาลัยครูจำเป็นต้องให้บริการทางวิชาการแก่สังคมให้กว้างขวางขึ้น ให้สามารถผลิตวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น⁷¹ ให้ผู้จบการศึกษาจากวิทยาลัยครูมีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพเพื่อที่จะออกไปสอนในระดับการศึกษาต่าง ๆ หรือไปประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากการเป็นครูได้ มีอาจารย์วิทยาลัยครูอีกจำนวนหนึ่งมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมในวิชาสามัญ อาจเป็นเพราะมองเห็นว่าเป็นวิชาหลักที่จำเป็นต้องมีความรู้อย่างแท้จริงเพื่อการถ่ายทอดที่ถูกต้องเพื่อออกไปทำหน้าที่ผู้สอน และยังสามารถใช้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ปรับปรุงหรือส่งเสริมต่างกันย่อมแตกต่างกันดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

---

⁷⁰ ผกาทิพย์ ศิริรัตนชัย, "ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา", วารสารการศึกษาแห่งชาติ 19, 5 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2528) : 8

⁷¹ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, "ความเห็นทางการศึกษาของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร," ใน ครู (นครราชสีมา : โคราชออฟเซ็ท การพิมพ์, 2529), หน้า 31-32.

3. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษา ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูมองปัญหาในระดับภาคตะวันออก เฉียงเหนือว่ามีความแตกต่างจากภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยมาก เช่น ความแตกต่างในเรื่องของขนบธรรมเนียมประเพณี ความแห้งแล้งของพื้นที่ การประกอบอาชีพของประชากร ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นสูง ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นในการจัดการศึกษาก็จำเป็นต้องสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นที่แตกต่างจากภาคอื่น ๆ ส่วนการพิจารณาแยกเป็นลัทธิ ในแต่ละด้านปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 จุดมุ่งหมายการศึกษาพบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา ซึ่งอาจารย์วิทยาลัยครู เลือกลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษาในระดับชาติสูงกว่าในระดับภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีความใกล้ชิดกับ ศาสนาพุทธมาก พิจารณาจากสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกิจกรรมประเพณี ที่นบ้านที่เข้าร่วมมากที่สุดพบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูเข้าร่วมมากที่สุดในกิจกรรมประเพณี เกี่ยวกับศาสนา (ดังตารางที่ 15) และผลการวิจัยพบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์กลุ่มนี้มีความถี่จากแบบสอบถามสูงสุดในลัทธิพุทธปรัชญา (ดังตารางที่ 37) ซึ่งอาจเนื่องมาจากอาจารย์วิทยาลัยครูมองเห็นว่า สภาพสังคมโดยรวมของประเทศกำลัง มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สับสนวุ่นวายมากขึ้น การรับวัฒนธรรมภาคตะวันตกเข้ามาอย่างรวดเร็ว เป็นปัญหาต่อการปรับตัวของประชากรในประเทศเป็นอย่างมาก ค่านิยมในวัตถุ การแสวงหาความสุขที่เกิดจากวัตถุมีมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาสิ่งเหล่านี้ ซึ่ง เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

"คงจะไม่เป็นการเกินเลยที่จะนำหลักพุทธมาวิเคราะห์ปัญหาของเราในปัจจุบัน และเตรียมการเพื่อปัจจุบันและอนาคต โดยพิจารณาถึงความสำคัญกับประเด็นที่ว่า การศึกษาที่ดีควรเป็นการศึกษาที่ทำให้คนมีความสุขอันแท้จริง ความสุขที่ไม่ติดอยู่กับพอกแสวงหาพอกพูนวัตถุทางลาภ ยศ สรรเสริญ สุขจนเกินไป เป็นสุขที่ตั้งอยู่บนความพอดี เป็นความสุขที่ได้ประพฤติปฏิบัติอย่างคนผู้มีมนุษยธรรม คนที่อิสระหลุดพ้น"⁷²

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขนี้
แก้ไขปัญหาเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นกับจุดใดจุดหนึ่งของประเทศ แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนใหญ่
ของประเทศ อาจารย์วิทยาลัยครูจึงเลือกพุทธปรัชญาการศึกษา ในระดับชาติสูงกว่าในระดับภาค
เพราะต้องการให้มีการแก้ปัญหาในระดับชาติเพื่อให้เกิดการศึกษาพัฒนาชีวิตของผู้คนทั้งประเทศ ให้
มีความสุขอย่างแท้จริง ซึ่งความสุขอย่างแท้จริงนั้น เอกวิทย์ ฌ กลาง ได้แบ่งเป็น
4 ประเภท คือ

1. ความสุขของคนที่เข้าใจความจำเป็นของชีวิตตามระดับภูมิภาวะที่จะ
พึงเข้าใจได้
2. ความสุขของคนที่สามารถนับถือตนเองและดำรงเกียรติคุณของ
ตนเองไว้ได้ และสามารถยกย่องให้เกียรติผู้อื่นด้วยจิตใจที่เที่ยงธรรม
3. ความสุขที่เกิดจากการลดการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น อิจฉาริษยาหลงใหล
เหลือน้อยที่สุด
4. ความสุขจากการที่ได้ทำจิตใจให้ผ่องใส สุขสงบขึ้นทุกขณะ⁷³

จะเห็นได้ว่าการมีความสุขที่แท้จริงนั้นควรจะมีความสุขทางจิตใจมากกว่า
ความสุขทางวัตถุ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาให้
ประชาชนของประเทศมีความเข้าใจหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ใน

---

⁷²เอกวิทย์ ฌ กลาง, "การศึกษาไทยในอนาคต", สารพัฒนาหลักสูตร,
19 (เมษายน 2526), หน้า 11.

⁷³เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

สังคม . ซึ่งจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของพุทธปรัชญาการศึกษาคือ การบรรลุ
 สภาวะที่ปราศจากทุกข์หรือการพ้นทุกข์นั่นเอง⁷⁴ ดังนั้นสิ่ง เหล่านี้จึงน่าจะเป็น เหตุผลที่สำคัญ
 ที่ทำให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน- เหนือ
 และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา ในระดับภาคและระดับชาติ แตกต่าง
 กันในลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษา

3.2 หลักสูตร พบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู
 ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเพราะว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และ
 มหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ เห็นว่า ลักษณะรูปแบบของหลักสูตรที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้นควรมี
 การผสมผสานแนวคิดหลาย ๆ แนวคิดเข้าด้วยกัน ไม่ควรเน้นเฉพาะแนวคิดของปรัชญา
 การศึกษาลัทธิใดลัทธิหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรนี้ ทิศนา แชนมณี ได้แยกรูปแบบ
 ของหลักสูตรไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (The Subject Curriculum)
2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (The Broad Field Curriculum)
3. หลักสูตรยึดหลักทางสังคมและชีวิตเป็นหลักมูลฐาน (The Curriculum Based on Social Processes and Life Function)
4. หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity and Experience Curriculum)
5. หลักสูตรแบบวิชาแกน (The Core Curriculum)
6. หลักสูตรแบบเอกัตถภาพ (The Individualized Curriculum)⁷⁵

⁷⁴ จิตกร ตั้งเกษมสุข, พุทธปรัชญาการศึกษาของไทย, หน้า 91.

⁷⁵ ทิศนา แชนมณี, "การจัดทำหลักสูตรแบบต่าง ๆ" วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 5 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2517), หน้า 34-37.

ซึ่งจากรูปแบบของหลักสูตรดังกล่าวจัดว่า "ไม่มีรูปแบบของหลักสูตรใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์แบบที่สุด"⁷⁶ เพราะแต่ละหลักสูตรต่างก็ได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับแนวคิด ความนิยม หรือทฤษฎีทางการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละแบบมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด อยู่ในตนเองจึงไม่อาจประเมินได้ว่า แบบใดเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์แบบที่สุด⁷⁷ อีกประการหนึ่ง อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ อาจเห็นว่า สภาพของการศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับคนไทย ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า "สิ่งที่เรียนก็จะเรียนหนังสือเรียนความรู้ เป็นหลักสำคัญ ความรู้ที่เรียนก็มักจะเป็นความรู้ทางทฤษฎีของฝรั่ง เป็นส่วนใหญ่ ของที่เรียน จึงไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับของไทยเท่าที่ควร"⁷⁸ เพราะฉะนั้นหลักสูตรที่ดีควรจะได้ "เสนอรูปแบบ แนวคิด และวิธีการที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น แก่สังคม และแก่ประเทศชาติในลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติและนิสัยของคนไทย โดยไม่ลอกเลียน หรือตามอย่างหรือตกเป็น เมืองขึ้นทางความคิดของใคร"⁷⁹

จากสำเหตุดังกล่าวมาจึงอาจ เป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ในด้านหลักสูตรไม่แตกต่างกันในแต่ละลัทธิ

3.3 โรงเรียน พบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม อุดมิกวานิยม และพุทธปรัชญา โดยปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในลัทธิสารัตถนิยม และนิรันดรนิยม ในระดับภาคมีความถี่สูงกว่าระดับชาติ ส่วนลัทธิอุดมิกวานิยม และพุทธปรัชญา ในระดับชาติมีความถี่สูงกว่าในระดับภาค

⁷⁶ กิตติมา ปรีดีติลภ, ปรัชญาการศึกษา เล่ม 1, หน้า 160

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 161.

⁷⁸ ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 142.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 146.

สาเหตุที่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ด้านโรงเรียนในลัทธิสารัตถนิยม
และนิรันตรนิยมในระดับภาคมีความถี่สูงกว่าระดับชาติ อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครู
เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีชนบทธรรม เนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันควร
ค่าแก่การรักษา และสืบทอดอยู่มาก แต่ในขณะที่เดียวกันสภาพของพื้นที่ในภาคนี้ก็มีปัญหาและ
อุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของประชากรจนทำให้มีอัตราการอพยพย้ายถิ่นสูงขึ้นทุกขณะ
ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ วินา พันธุรัตน์ และศักดิ์เจริญ ภวภูตานนท์ กล่าวไว้ว่า "การ
อพยพของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้น เสมอ
นอกจากการอพยพภายในภาค เดียวกันแล้ว ยังมีการอพยพไปยังภาคอื่น ๆ อีกด้วย ทั้งในแง่
การอพยพถาวรและอพยพชั่วคราว"⁸⁰ นอกจากนี้ยังมีการอพยพทางการศึกษาอีกด้วย ซึ่ง
อาจเป็นเพราะคุณภาพของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และปราโมทย์
ประสาทกุล กล่าวว่า "คุณภาพของสถานศึกษามีความแตกต่างกันมากระหว่างสถานศึกษา
ที่ตั้งอยู่ใน เขตชนบทกับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร"⁸¹ และเมื่อเรียนจบแล้วก็
มักจะไม่กลับไปพัฒนาบ้านเกิด เมืองนอนของตน ดังนั้นอาจารย์วิทยาลัยครูจึงอาจต้องการให้
โรงเรียนมีบทบาทในการปลูกฝังให้ผู้เรียนรักถิ่น รักชนบทธรรม เนียม ประเพณี และวัฒนธรรม
ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพร้อมที่จะสืบทอดสิ่งที่ดีงามของท้องถิ่น ซึ่งความเห็นของ
อาจารย์วิทยาลัยครูดังกล่าวนี้สอดคล้องกับบทบาทของโรงเรียนในลัทธิสารัตถนิยม ดังที่

---

⁸⁰วินา พันธุรัตน์ และศักดิ์เจริญ ภวภูตานนท์, "อีสาน : ข้อเท็จจริง",
ชนบทอีสาน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 9.

⁸¹ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และปราโมทย์ ประสาทกุล, เอกสารการสอน
ชุดวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์,
2524), หน้า 109.

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า "เด็กจะเรียน เรื่องสังคมโดยเฉพาะ กฎเกณฑ์ ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ จากโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็พยายามที่จะให้เด็ก เห็นคุณค่า ของวัฒนธรรมประเพณีเหล่านั้น⁸² และความเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูยังสอดคล้องกับบทบาท ของโรงเรียนตามลัทธินิรันดรนิยมที่ว่า "ปรัชญาการศึกษาในแนวนี้ก็ เช่นเดียวกันกับสารัตถนิยม คือ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมของสังคมโดยอ้อม เพาะปรัชญาแนวนี้ศึกษางานดีในอดีต เป็นการสืบทอดงานให้คงอยู่ และมีค่าทุกยุคทุกสมัย"⁸³ ดังนั้นจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ ความต้องการปรัชญาการศึกษาด้านโรงเรียนในระดับภาคและระดับชาติแตกต่างกันในลัทธิ สารัตถนิยม และนิรันดรนิยม

ส่วนในลัทธิอัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญานั้นความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูในระดับชาติ มีความถี่สูงกว่าในระดับภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครู มองเห็นว่า สังคมไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และการเปลี่ยนแปลงนี้ก็ย่อมจะเกิด ปัญหาตามมาซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ กล่าวว่า "ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง ทางด้านใด ๆ ก็ตาม ทุก ๆ ด้านก็จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องของศีลธรรมจรรยา ในเรื่องคุณค่าในสังคมมากขึ้นทุกที"⁸⁴ วัลลภ ตั้งคณานุกรักษ์ ได้พูดถึงผลกระทบของสังคมต่อ เด็กว่า "สังคมได้สร้างสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายที่อยู่รอบตัวเด็ก 3 ประการ คือ สิ่งแวดล้อมที่ นำไปสู่ความรุนแรง สิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การเร่งเร้าทางเพศและสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่อบายมุข"⁸⁵

⁸²ไพฑูริย์ สินลารัตน์, - ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 69.

⁸³เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

⁸⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 143.

⁸⁵วัลลภ ตั้งคณานุกรักษ์, "การศึกษาของเด็กไทยท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เลวร้าย ในในสังคม" คูปริทัศน์ ปีที่ 11 (พฤศจิกายน 2529) : 55.

ดังนั้นอาจารย์วิทยาลัยครูจึงอาจต้องการให้โรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียน ปลูกฝังศีลธรรมจรรยาให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ฝึกอบรมตนเอง รู้จักใช้วิจารณ์พิจารณาในการพิจารณาแก้ปัญหาชีวิต และทำคนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของโรงเรียนในลัทธิอัตถิภาวนิยม และพุทธปรัชญา

3.4 ผู้สอน พบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ เห็นว่าผู้สอนควรมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ครอบคลุมหลาย ๆ ด้าน เพราะผู้สอนเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ อธิรยุทธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ได้สรุปความสำคัญของครูไว้ดังนี้

1. ครูเป็นนักพัฒนาคน พัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถที่จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป พัฒนาจิตใจให้เป็นผู้มีจิตใจสูง รู้จักรับผิดชอบชีวิต คิดและปฏิบัติแต่ในสิ่งดีงาม พัฒนาจริยธรรม และความประพฤติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมประจำใจ
2. ครูเป็นผู้ชี้แนะทางความคิดให้แก่ศิษย์ ให้ศิษย์ได้รู้จักเลือกตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ตลอดจนการเข้าใจตนเอง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น
3. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป ทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติและความคิดความอ่าน
4. ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการศึกษา อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า
5. ครูเป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างเสริมเสถียรภาพของประเทศ ในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ให้มั่นคงเพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ปลูกฝังค่านิยม เจตคติ ตลอดจนความสำนึกทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองให้แก่เด็กและประชาชนได้มากที่สุด

6. ครูเป็นผู้ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนที่คนทำงานอยู่ให้เจริญขึ้นได้
เนื่องจากรู้สภาพและปัญหาของท้องถิ่นดีกว่าข้าราชการฝ่ายอื่น ๆ⁸⁶

ชุตินา สัจจานันท์ ได้อธิบายถึงผู้สอนตามแนวคิดของ เอิร์น วี
ฟิลเลียส (Earl V. Pullias) และ เจมส์ ดี ยัง (Jame D. Young) ที่ได้ประมวล
บทบาทของครูไว้ในหนังสือชื่อ "A Teacher is many things" รวม 14 ประการ
พอสรุปได้ดังนี้ ครูคือ ผู้นำในทางการเรียนที่ต้องรู้ขอบเขต เนื้อหาวิชาที่ตนต้องสอน ครู
คือผู้ที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ ครูคือผู้เชื่อมโยงประสบการณ์ระหว่างคนต่างวัยและ
ต่างยุค คือครูตัวอย่างที่ดีของศิษย์ ครูคือผู้แสวงหาความรู้ ครูคือที่ปรึกษาของนักเรียน
ครูคือผู้สร้างและกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคในตัวของนักเรียน ครูคือผู้มีความรู้ดีและเชี่ยวชาญ
ในด้านต่าง ๆ ครูคือผู้ให้ความจรรโลงใจ ครูคือผู้ทำงานประจำวัน ครูคือผู้สร้างทัศนคติ
ใหม่ ครูคือนักเล่านิทานและนักแสดง ครูคือผู้เผชิญความจริงจากทัศนคติของนักเรียน ครูคือ
ผู้ทดสอบ⁸⁷

จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูนั้นมีมากครอบคลุม
บทบาทของผู้สอนตามแนวคิดของปรัชญาการศึกษาทุกลัทธิ ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุให้ปรัชญา
การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัย
อีสาน-ใต้ในด้านบทบาทผู้สอนไม่แตกต่างกันในแต่ละลัทธิ

3.5 ผู้เรียน พบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครู
ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

⁸⁶ ชีรยุทธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรมประถมศึกษา
หน่วยที่ 15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์การพิมพ์, 2525),
หน้า 381-382.

⁸⁷ อ้างถึงใน ชุตินา สัจจานันท์, "ครู ผู้มีหลายบทบาท" วิทยาจารย์ 82,
8 (สิงหาคม 2527) : หน้า 12-17.

ทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม พัฒนาการนิยม อัศถิภาวนิยม และพุทธปรัชญา โดยปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม และพิพัฒนาการนิยมในระดับภาคมีความถี่สูงกว่าในระดับชาติ ส่วนในลัทธิอัศถิภาวนิยม และพุทธปรัชญาในระดับชาติมีความถี่สูงกว่าในระดับภาค

สาเหตุที่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ด้านผู้เรียนในลัทธิสารัตถนิยมและนิรันดรนิยม มีความถี่ในระดับภาคสูงกว่าระดับชาตินั้นน่าจะมีส่วนเหตุเดียวกับความต้องการปรัชญาการศึกษา ด้านโรงเรียน จึงทำให้เลือกปรัชญาการศึกษาด้านผู้เรียนสอดคล้องไปในแนวเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้รักขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ เป็นผู้สืบทอดค่านิยมไว้ เพื่อสืบทอดให้กับคนรุ่นหลัง ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ สุจริต บัวพิมพ์ ได้วิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษา มีความประสงค์ที่จะให้สถาบันการศึกษาจัดสอนวิชาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นวิชาบังคับพื้นฐานและเปิดสอนเป็นวิชาเอกเพิ่มมากขึ้น⁸⁸ จึงนับว่าสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู เป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันต้องถือว่าธรรมชาติของเด็กสนใจใคร่เรียนรู้อยู่แล้ว จะต้องหาวิธีให้เด็กได้เรียนรู้ และพัฒนาความคิดและสติปัญญาเพิ่มขึ้น และการเรียนรู้นั้นจะเกิดได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงหรือลงมือทำด้วยตนเอง (Learning by Doing)⁸⁹ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญาการศึกษาลัทธิพิพัฒนาการนิยม และจากความต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ด้านผู้เรียนในระดับภาคและระดับชาติ แตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม และพิพัฒนาการนิยม

⁸⁸ สุจริต บัวพิมพ์, "การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านในสถาบันอุดมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530), หน้าบทคัดย่อ

⁸⁹ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 84.

สำหรับความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ ด้านผู้เรียนใน
 ลัทธิอัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญามีความถี่ในระดับชาติสูงกว่าในระดับภาค ซึ่งสอดคล้องกับ
 ความต้องการปรัชญาด้านโรงเรียน จึงน่าจะเนื่องมาจากสาเหตุเดียวกัน และอาจารย์
 วิทยาลัยครูอาจมีความต้องการให้บทบาทของผู้เรียนในระดับชาติเป็นผู้รู้จักตนเอง พัฒนาตนเอง
 มีเสรีภาพและรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า "รู้จัก
 รับผิดชอบต่อการกระทำและยอมรับผลของการกระทำของตนเอง"⁹⁰ ให้ระลึกอยู่เสมอว่า
 "เขาเป็นผู้รับผิดชอบต่ออนาคตของตัวเอง เขามีเสรีภาพในการเลือกบุคลิกของตัวเอง
 ฉะนั้นภายหลังจะมาโทษคนอื่นไม่ได้"⁹¹ ก่อนการเลือกและการตัดสินใจในแต่ละครั้งจำเป็นจะ
 ต้องมองสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นอย่างถูกต้อง "จะต้องมี
 วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะต้องเป็นผู้ถึง
 พร้อมด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา และเป็นผู้ที่พร้อมจะทำประโยชน์เพื่อสังคมโดยปราศจากความ
 เห็นแก่ตัว"⁹² จากความต้องการบทบาทของผู้เรียนดังกล่าว อาจทำให้ความต้องการปรัชญา
 การศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูด้านผู้เรียนในระดับชาติและระดับภาคแตกต่างกันในลัทธิ
 อัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญา

3.6 กระบวนการเรียนการสอน พบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษา
 ของอาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างระดับภาคและระดับชาติ เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิมีความแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในลัทธิสารัตถนิยม นิรันดรนิยม และพุทธปรัชญา โดยปรัชญา
 การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในลัทธิสารัตถนิยม และนิรันดรนิยมในระดับ
 ภาคมีความถี่สูงกว่าในระดับชาติ ส่วนลัทธิพุทธปรัชญาในระดับชาติมีความถี่สูงกว่าในอนาคต

จะเห็นได้ว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
 วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ด้านกระบวนการเรียน

⁹⁰ กิติมา ปรีศติติก, ปรัชญาการศึกษา เล่ม 1, หน้า 90.

⁹¹ ศักดา ปรากฏ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 146.

⁹² จิตรกร ตั้งเกษมสุข, พุทธปรัชญากับปรัชญาการศึกษาไทย, หน้า 129-133.

การสอนนั้น เลือกหลักสูตรถนอมและนิรันดรนิยม ในระดับภาคสูงกว่าในระดับชาติอาจเป็น เพราะอาจารย์วิทยาลัยครูต้องการให้มีการเน้นเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาในระดับภาคให้ ทัดเทียมกับส่วนกลาง ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้ง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราโมทย์ ประสาทกุล ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา มีคุณภาพเท่าเทียมกับผู้อาศัยอยู่ในเขตเมือง ผู้ที่อาศัยอยู่ใน ต่างจังหวัดไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร"⁹³

การเรียนการสอนจำเป็นต้องเน้นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและความรู้ให้มากขึ้น และที่สำคัญ วิทยาลัยครูอาจเห็นว่า เมื่อมีความต้องการปรัชญาการศึกษาด้านโรงเรียน และด้านผู้เรียน ในหลักสูตรถนอมและนิรันดรนิยมในระดับภาคสูงกว่าในระดับชาติ ก็น่าจะเลือกปรัชญา การศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันด้วย เพราะบทบาทของผู้เรียน ในระดับภาคจะออกมาในลักษณะใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับด้านโรงเรียน และ กระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญด้วย หากเลือกปรัชญาการศึกษาในแต่ละด้านมีความขัดแย้ง กันไปคนละทิศทาง ก็จะเกิดความสับสนในบทบาทของผู้เรียน เพราะผู้เรียนคือผลผลิตของ การศึกษา เป็นตัวบ่งบอกถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษาว่าจะสามารถผลิตผู้เรียนที่มี คุณภาพออกไปสู่สังคมเพียงใด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ความต้องการ ปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในด้านกระบวนการเรียนการสอนในระดับภาคและ ระดับชาติแตกต่างกันในหลักสูตรถนอมและนิรันดรนิยม

ส่วนปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูด้าน กระบวนการเรียนการสอนในลัทธิพุทธปรัชญานั้น เหมือนกับความต้องการปรัชญาการศึกษาด้าน จุดมุ่งหมาย โรงเรียน และผู้เรียน กล่าวคือ มีความถึในระดับชาติสูงกว่าในระดับภาค จึงน่าจะเนื่องมาจากสาเหตุเดียวกัน นอกจากนั้นอาจมองถึงความสัมพันธ์ของการเลือก ปรัชญาการศึกษาในแต่ละด้านด้วยว่าควรจะต้องสอดคล้องกันดังที่กล่าวมาแล้ว

⁹³ ประเสริฐ แยมกลิ่นหุ้ง และปราโมทย์ ประสาทกุล, เอกสารการสอนชุด วิชาพัฒนาการศึกษา, หน้า 109.

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้

เมื่อพิจารณาแต่ละระดับการศึกษาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูมีความเห็นว่า การเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษามักเป็นการเรียนที่เน้นเกี่ยวกับวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญที่จะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้จริง ๆ และขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงสภาพของความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่ออาชีพด้วย ศิริชัย ชินะดังกูร และเกษร สิทธิภูประเสริฐ กล่าวว่า "อาชีวศึกษาหมายถึงการศึกษาหาความรู้ความชำนาญเพื่อการประกอบอาชีพ การอาชีวศึกษาในขณะใดขณะหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของสังคมของประเทศนั้น ๆ"⁹⁴ การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับระดับชาติจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และต้องให้มีความสอดคล้องกับความต้องการด้านตลาดแรงงานของประเทศ "สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดปัญหาทางอาชีพและความต้องการผู้ประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น การเตรียมบุคคลเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ จึงเพิ่มความจำเป็น และความต้องการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ"⁹⁵ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมุ่งหวังเพื่อประกอบอาชีพเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ไม่เพียงพอ เพราะประชากรของภาคนี้มีจำนวนมาก มีอัตราการว่างงานสูง มีการย้ายถิ่นเพื่อการประกอบอาชีพทั้งในกรุงเทพมหานครและภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยปีละมาก ๆ ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว และยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ทำงานยังต่างประเทศอีกด้วย ดังนั้นจึงจำเป็น

⁹⁴ ศิริชัย ชินะดังกูร และเกษร สิทธิภูประเสริฐ, "ปรัชญาอาชีวศึกษา" วารสารการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2525) : 22

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

ต้องจัดการศึกษาในระดับภาคให้สอดคล้องสัมพันธ์กับระดับชาติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถไปประกอบอาชีพได้ทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ อาจเห็นว่าวุฒิภาวะของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษานั้นจัดอยู่ในวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่เริ่มมีความรับผิดชอบและสามารถปรับตัว เข้ากับความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายได้เป็นอย่างดี⁹⁶ ฉะนั้น เมื่อจบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาแล้วไปประกอบอาชีพก็จะอยู่ในวัยที่สามารถจะรับผิดชอบต่อตนเองได้ดี ดังนั้นจากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้เกิดความต้องการผู้ประกอบอาชีพทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จำนวนประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนวุฒิภาวะของผู้เรียน น่าจะเป็นสาเหตุให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสาน-ใต้ มีความต้องการปรัชญาการศึกษาระหว่างระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับระดับชาติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับอาชีวศึกษา

สำหรับในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษานั้น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการปรัชญาการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความแตกต่างจากภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยมาก มีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีปัญหาเรื่องความแห้งแล้งของพื้นที่ การประกอบอาชีพของประชากร จำนวนประชากร ปัญหาการว่างงาน มีอัตราการย้ายถิ่นสูง เป็นต้น ซึ่งการจัดการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ว่าด้วยโครงสร้างและเนื้อหา กล่าวไว้ว่า "การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนนั้น ให้จัดได้ยึดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็ก

⁹⁶ พรณี ช. เจนจิต, จิตวิทยาการเรียนการสอน, หน้า 25.

และความเหมาะสมของท้องถิ่น เป็นสำคัญ"⁹⁷ และ "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน เนื้อหาในแต่ละบทควรให้ยึดหยุ่นตาม เหตุการณ์สภาพท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียน"⁹⁸ เพราะผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเมื่อจบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่ก็จะออกไป ประกอบอาชีพในท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องยึดปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เป็นหลัก ส่วนในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูงขึ้น ซึ่งค่านิยมส่วนใหญ่ของสังคมไทยจะ สนใจเรื่องการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยมี "ผู้เรียนและผู้ปกครองนักเรียนจำนวนมาก ต่างก็อยากจะให้เรียนเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยตั้งแต่ยังไม่จบหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนใดไม่สนใจที่จะสอนตามแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยก็คงจะถูกวิพากษ์ วิจารณ์อย่างมาก"⁹⁹ แต่ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถรับผู้ที่จบการศึกษาจาก ระดับมัธยมศึกษาได้ทั้งหมด จะรับได้เพียงบางส่วนเท่านั้น มีผู้เรียนอีกจำนวนมากที่ไม่ สามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ ต้องออกกลางคันเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น และ นอกจากมหาวิทยาลัยจะรับนักศึกษาได้น้อยแล้วฐานะของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา เองก็เป็นอีก ปัญหาหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ ดังนั้นอาจเป็นสาเหตุให้อาจารย์ วิทยาลัยครู เห็นว่าควรจัดการศึกษาโดยยึดปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น เป็นสำคัญ

ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้นอาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่า สถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษาแต่ละแห่งควรมีจุดยืนของตนเอง "มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะต้อง พัฒนาการที่ตนมีความถนัดและเชี่ยวชาญจนเป็นที่ยอมรับของสังคม"¹⁰⁰ เพราะมหาวิทยาลัย แต่ละแห่งมีความพร้อมที่แตกต่างกัน จะจัดการศึกษาเหมือนกันหมดนั้นคงเป็นไปได้ยาก

⁹⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 4.

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า

⁹⁹ สนิท นาค, "บทบาทของวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรมัธยมศึกษาไทย ในปัจจุบัน", วารสารครูศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (มกราคม - มีนาคม 2528) : 29.

¹⁰⁰ ประยูร ศรีประสาธน์, "ทิศทางอุดมศึกษาในอนาคต", วารสารการศึกษา แห่งชาติ ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2529) : 55.

"ระบบอุดมศึกษาในอนาคตคงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้มีความเป็นอิสระ และ ความคล่องตัวในการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารงานมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม"¹⁰¹ และจากจุดยืน ความถนัด ความพร้อม การมีความเป็นอิสระและความคล่องตัวของมหาวิทยาลัยนี้เอง น่าจะเป็นเหตุผลให้อาจารย์วิทยาลัยครูมีความต้องการปรัชญาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูระหว่างระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับระดับชาติไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้

มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดังนี้

1. อาจเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผนการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การกำหนดนโยบายการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู และในด้านการสอนของครู-อาจารย์ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับชาติ

2. อาจมีการเผยแพร่ผลการวิจัยให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสทวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสทวิทยาลัยอีสาน-ใต้ ได้ทราบถึงปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของตน เพื่อให้อาจารย์วิทยาลัยครูได้พิจารณาในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการเตรียมผู้เรียนที่จะออกไปเป็นครูในอนาคต และสอดคล้องกับสภาพของสังคมท้องถิ่น

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-7

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. อาจจะได้มีการศึกษาถึงปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของครูอาจารย์ที่สอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา ทั้งในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับชาติ เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของผู้สอนแต่ละระดับว่าต้องการให้ปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิใด
2. อาจจะได้มีการศึกษาปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์จากสถาบันอื่นที่ผลิตครู เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของอาจารย์ในแต่ละสถานศึกษาว่ามีความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิใด
3. อาจจะได้มีการศึกษาปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้บริหารในระดับชาติ และคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความต้องการปรัชญาการศึกษาโน้มไปทางลัทธิใด
4. อาจจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติ กับครูอาจารย์ที่เป็นผู้สอนในแต่ละระดับการศึกษาว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง